

TGAU CYNLLUN MARCIO

LLENYDDIAETH GYMRAEG

HAF 2012

RHAGARWEINIAD

Y cynlluniau marcio a ganlyn yw'r rhai a ddefnyddiwyd gan CBAC ar gyfer arholiad Haf 2012 TGAU LLENYDDIAETH GYMRAEG. Penderfynwyd arnynt yn derfynol yn dilyn trafodaeth fanwl mewn cynadleddau arholwyr gan yr holl arholwyr oedd yn ymwneud â'r asesiad. Cynhaliwyd y cynadleddau yn fuan ar ôl sefyll y papurau fel y gellid cyfeirio at yr amrediad llawn o ymatebion ymgeiswyr, gyda sgriptiau wedi'u llungopïo yn sail i'r drafodaeth. Amcan y cynadleddau oedd sicrhau bod y cynlluniau marcio wedi'u dehongli a'u cymhwyso yn yr un modd gan yr holl arholwyr.

Gobeithir y bydd y wybodaeth hon o gymorth i ganolfannau ond cydnabyddir ar yr un pryd y gallai fod gan athrawon safbwyntiau gwahanol ynglŷn â manylion neu ddehongli gan nad ydynt wedi bod yn rhan o'r gynhadledd farcio.

Mae'n flin gan CBAC ond nid oes modd iddo ymgymryd ag unrhyw drafodaeth na gohebiaeth am y cynlluniau marcio hyn.

Haen Sylfaenol

Barddoniaeth

1. (a) Nesta Wyn Jones 1 marc
Pigo Cydwybod 1 marc
[2]
- (b) Rhaid cyfeirio at y gerdd gyfan. [20]

Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Nid oedd rheswm dros eni Gail na'i marwolaeth chwaith
- Merch oedd yn edrych yn sâl
- Wedi treulio cyfnodau byr mewn canolfannau megis carchar a borstal
- Nid oedd Gail yn gallu cofio plentyndod hapus
- Cyfeiriad at ei hangladd – nid oedd llawer yno, ond am ei ffrindiau “od”
- Cerdd ar ffurf cylch i nodi bod cylch bywyd Gail yn gyflawn

Gellir cyfeirio at bwyntiau eraill perthnasol.

16-20	<ul style="list-style-type: none">• dangos dealltwriaeth dda o'r cynnwys• defnyddio dyfyniadau addas• <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i>• <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none">• arddangos gwybodaeth am gynnwys y gerdd trwy gyflwyno ffeithiau perthnasol• defnyddio dyfyniadau• <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i>• <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none">• arddangos gwybodaeth am gynnwys y gerdd trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol• defnyddio ambell ddyfyniad• <i>dangos trefn mewn rhannau o'r gwaith</i>• dangos y gallu i sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir
0-3	<ul style="list-style-type: none">• peth gwybodaeth yn unig am y gerdd• <i>ymgais at ddilyniant</i>• <i>ymgais i ddefnyddio iaith a chystrawen elfennol ac i atalnodi a sillafu rhai geiriau'n gywir ar adegau</i>

- (c) Rhaid i'r dair nodwedd fod yn wahanol.
Rhaid enwi'r nodwedd cyn cael marc am y dyfynnu ac effeithiolrwydd.
Os nodir nodwedd heb ddyfyniad – dim marc.
Gellir cyfeirio at fesur fel nodwedd – ½ marc am enwi'r mesur, ½ marc am enwi un o briodoleddau'r mesur; 2 farc am drafod effeithiolrwydd y mesur yn y gerdd.

- ½ marc am enwi'r nodwedd
 - ½ marc am ddyfynnu'r nodwedd
 - 2 farc am esbonio effeithiolrwydd
- 3 marc x 3

[9]

(ch)

7-9	<ul style="list-style-type: none">• ymateb, dadansoddi a dangos dealltwriaeth eithaf da o effaith cerddi• defnyddio dyfyniadau addas• <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i>• <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-6	<ul style="list-style-type: none">• ymateb a dangos dealltwriaeth o effaith cerddi• defnyddio dyfyniadau• <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i>• <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
2-3	<ul style="list-style-type: none">• ymateb a dangos peth dealltwriaeth o effaith cerddi• defnyddio ambell ddyfyniad• <i>dangos trefn mewn rhannau o'r gwaith</i>• <i>dangos y gallu i sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none">• ymateb a dangos ychydig o ddealltwriaeth o effaith cerddi• ymgais at ddilyniant• <i>ymgais i ddefnyddio iaith a chystrawen elfennol ac i atalnodi a sillafu rhai geiriau'n gywir ar adegau</i>

[40]

2. (a) Teitlau'r cerddi $\frac{1}{2}$ marc x 2 1 marc
 Enwi'r ddwy thema $\frac{1}{2}$ marc x 2 1 marc [2]
- (b) Disgwylir i'r ymgeiswyr ymdrin â'r ddwy gerdd yn gyfartal. 10 x 2 marc [20]
 Os bydd ymgeisydd wedi ateb ar un gerdd yn unig / cerdd amherthnasol –
 10 marc yw'r uchafswm a ddyfernir.

8-10	<ul style="list-style-type: none"> dangos dealltwriaeth dda o'r cynnwys defnyddio dyfyniadau addas <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> <i>arddangos gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> arddangos gwybodaeth am gynnwys y gerdd trwy gyflwyno ffeithiau perthnasol defnyddio dyfyniadau <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> arddangos gwybodaeth am gynnwys y gerdd trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol defnyddio ambell ddyfyniad <i>dangos trefn mewn rhannau o'r gwaith</i> <i>dangos y gallu i sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> peth gwybodaeth yn unig am y gerdd <i>ymgais at ddilyniant</i> <i>ymgais i ddefnyddio iaith a chystrawen elfennol ac i atalnodi a sillafu rhai geiriau'n gywir ar adegau</i>

- (c) Rhaid i'r tair nodwedd fod yn wahanol.
 Rhaid enwi'r nodwedd cyn cael marc am y dyfynnu ac effeithiolrwydd.
 Os nodir nodwedd heb ddyfyniad – dim marc.
 Gellir cyfeirio at fesur fel nodwedd - $\frac{1}{2}$ marc am enwi'r mesur, $\frac{1}{2}$ marc am enwi un o briodoleddau'r mesur, 2 farc am drafod effeithiolrwydd y mesur yn y gerdd.
- $\frac{1}{2}$ marc am enwi'r nodwedd
 - $\frac{1}{2}$ marc am ddyfynnu'r nodwedd
 - 2 farc am esbonio effeithiolrwydd
- 3 marc x 3 [9]

(ch)

7-9	<ul style="list-style-type: none">• dadansoddi a dangos dealltwriaeth eithaf da o'r thema• defnyddio dyfyniadau addas• <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i>• <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-6	<ul style="list-style-type: none">• dangos dealltwriaeth o'r thema• defnyddio dyfyniadau• <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i>• <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
2-3	<ul style="list-style-type: none">• dangos peth dealltwriaeth o'r thema• defnyddio dyfyniadau• <i>dangos trefn mewn rhannau o'r gwaith</i>• <i>dangos y gallu i sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none">• dangos ychydig o ddealltwriaeth o'r thema• <i>ymgais at ddilyniant</i>• <i>ymgais i ddefnyddio iaith a chystrawen elfennol ac i atalnodi a sillafu rhai geiriau'n gywir ar adegau</i>

[40]

Llinyn Trôns

3. (a) Pwy?
Arweinydd grŵp Llion ar y cwrs antur / hyfforddi yn y gweryll
Pwysig? Nodi 2 reswm perthnasol megis: 1 marc
2 farc
- rhoi hanes merch y plas i'r criw
 - hi sy'n dod o hyd i Gags [3]
- (b) 2 ffaith berthnasol am 1½ yr un e.e. :
 - gwlychu'r gwely
 - Gags yn ei binsio ac yn ei fygwth
 - rhoi ei ben i lawr y tŷ bach [3]
- (c) [10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dda o'r nofel • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r nofel • <i>dangos trefn mewn rhannau o'r gwaith</i> • <i>dangos y gallu i sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori • <i>ymgais at ddilyniant</i> • <i>ymgais i ddefnyddio iaith a chystrawen elfennol ac i atalnodi a sillafu rhai geirau'n gywir ar adegau</i>

Gellir sôn am enghreifftiau tebyg i'r canlynol:

- Digwyddiad cyntaf yr wythnos
- Pawb yn dringo ar hyd ffyrdd gwahanol
- Gwenan yn blino – ei mam yn mynd â hi i bob man yn y car
- Gwenan allan o anadl am ei bod yn smygu
- Donna'n rhoi cerydd i Nobl am daflu papur ar y llawr/ ceffyl wedi marw
- Gags a Nobl'n anhapus bod Donna wedi dewis Dei i arwain
- Llion yn synnu pawb ei fod yn arweinydd da
- Gags yn bwllian Llion ar y daith
- Gwenan yn cael swigod ar ei thraed
- Olwen yn helpu Llion i ddarllen y map
- Llion yn dewis Gwenan.

- (ch) N = nodwedd cymeriad - ½ marc
 T = tystiolaeth o'r nofel - ½ marc
 Gellir gwobrwyo hyd at 1 marc am ffaith amdani
 Olwen – gellir cyfeirio at bwyntiau megis

Cryf	Gwrthod ildio i fod fel Gwenan, Gags a Nobl
Dibynadwy	Cefnogi ei ffrindiau
Aeddfed	Ei hagwedd wrth wneud y gweithgareddau
Penderfynol	Wrth abseilio, er bod ofn arni
Call	Wrth ymdrin â Gags a Nobl

Gellir sôn am nodweddion eraill sy'n berthnasol. [6]

- i 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- ii 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- iii 1 marc am enwi'r nodwedd
1 marc am ddyfyniad cywir
2 farc am sylw sy'n trafod effaith
Os nad yw'r nodwedd a'r dyfyniad yn cytuno ni ellir rhoi marciau. [4]
- (d) [10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau dangos ymwybyddiaeth o brif nodweddion y testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch yn eithaf da ymwybyddiaeth o nodweddion y cymeriad a'i deimladau <i>adnabyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-7	<ul style="list-style-type: none"> dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol – trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau ymgais i adlewyrchu'r testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch dangos peth dealltwriaeth o gymeriadau <i>ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> <i>dangos y gallu i sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau ymgais i gyflwyno gwaith creadigol yn seiliedig ar destun syml ychedig o fanylion am gymeriadau a digwyddiadau <i>peth ymwybyddiaeth o'r ffurf a'r angen i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> <i>ymgais i ddefnyddio iaith a chystrawen elfennol ac i atalnodi a sillafu rhai geiriau'n gywir ar adegau</i>

[40]

Bachgen yn y Môr

4. (a) Pwy?
Y bachgen sy'n ffoi o Afghanistan/ brawd Bibi.
Pwysig ? Nodi 2 reswm perthnasol megis: 1 marc
2 farc
- Hanes ei deulu ef ar ffo yw'r nofel
 - Gofalu am ei deulu
 - Yn dda iawn am chwarae pêl-droed.
- [3]
- (b) 2 ffaith berthnasol am 1½ yr un e.e. :
- cynnal ysgol yn eu cartref
 - chwarae pêl-droed/ gwylio pêl-droed
 - Bibi'n mynd tu allan
 - Dwyn petrol y fyddin
- [3]
- (c) [10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dda o'r nofel • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r nofel • <i>dangos trefn mewn rhannau o'r gwaith</i> • <i>dangos y gallu i sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori • <i>ymgais at ddilyniant</i> • <i>ymgais i ddefnyddio iaith a chystrawen elfennol ac i atalnodi a sillafu rhai geirau'n gywir ar adegau</i>

Ni ddyfernir marciau am ailadrodd yr hyn sydd yn y dyfyniad.

Gellir sôn am enghreifftiau tebyg i'r canlynol:

- Peintio'r car
- Plant yn mynd i'r stadiwm ac yn methu â deall beth sy'n digwydd i'r fam
- Tad yn rhoi arian i'r plant i ddychwelyd i'r cartref os oes angen
- Dad yn achub Mam rhag cael ei lladd yn y Stadiwm
- Dad yn gwerthu'r tacsî
- Cyrraedd y gweryll ar ôl taith hir, torf enfawr o bobl yno – er mwyn ceisio cyrraedd Awstralia

- (ch) N = nodwedd cymeriad - ½ marc
T = tystiolaeth o'r nofel - ½ marc
Gellir gwobrwyo hyd at 1 marc am ffaith amdani

Mam y Plant – gellir cyfeirio at bwyntiau megis:

Dewr	Athrawes – yn cynnal ysgol yn ei chartref
Ofnus	Wrth deithio yn yr awyren
Penderfynol	Yn mynnu dyfodol gwell i'r teulu
Caru ei phlant	Yn rhoi eu dyfodol nhw o flaen popeth arall
Diolchgar	Cofleidio Rashida am oesoedd am achub bywydau Jamal a Bibi

Gellir sôn am nodweddion eraill sy'n berthnasol. [6]

- (d) i 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- ii 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- iii 1 marc am enwi'r nodwedd
1 marc am ddyfyniad cywir
2 farc am sylw sy'n trafod effaith
Os nad yw'r nodwedd a'r dyfyniad yn cytuno ni ellir rhoi marciau. [4]
- (dd) [10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau dangos ymwybyddiaeth o brif nodweddion y testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch yn eithaf da ymwybyddiaeth o nodweddion y cymeriad a'i deimladau <i>adnabyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-7	<ul style="list-style-type: none"> dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau ymgais i adlewyrchu'r testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch dangos peth dealltwriaeth o gymeriadau <i>ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> <i>dangos y gallu i sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau ymgais i gyflwyno gwaith creadigol yn seiliedig ar destun syml ychedig o fanylion am gymeriadau a digwyddiadau <i>peth ymwybyddiaeth o'r ffurf a'r angen i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> <i>ymgais i ddefnyddio iaith a chystrawen elfennol ac i atalnodi a sillafu rhai geiriau'n gywir ar adegau</i>

[40]

Ac Yna Clywodd Sŵn y Môr

5. (a) Modryb Bethan / Byw drws nesa i Meredydd / gwraig Wil Drofa Ganol Pwysig? Nodi 2 reswm perthnasol megis: 1 marc
2 farc
- ei sied wedi ei adeiladu ar ben y gemau
 - casáu Meredydd am ei bod yn credu ei fod wedi treisio Bethan
 - casáu Meredydd am ei fod wedi cael y sylw i gyd pan fu farw ei rieni
 - mae'n marw yn ystod y nofel
 - hi sy'n gweld Richard Jones gyntaf
- [3]
- (b) 2 ffaith berthnasol am 1½ yr un e.e. :
- gwylltio yn y llys
 - ymosod ar Meredydd
 - Gareth Huws yn trefnu ymosodiad arno – methu â mynd i angladd Gladys
- [3]
- (c) [10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dda o'r nofel • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>arddangos gafaél dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r nofel • <i>dangos trefn mewn rhannau o'r gwaith</i> • <i>dangos y gallu i sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori • <i>ymgais at ddilyniant</i> • <i>ymgais i ddefnyddio iaith a chystrawen elfennol ac i atalnodi a sillafu rhai geirau'n gywir ar adegau</i>

Ni ddyfernir marciau am ailadrodd yr hyn sydd yn y dyfyniad.

Gellir sôn am enghreifftiau tebyg i'r canlynol:

- Cyrraedd adre a'r tŷ mewn llanast ar ôl i'r heddlu ei dynnu'n ddarnau
- Ofn wynebu pobl y pentref – wedi colli hyder
- Mynd i siopa yn siop Harri Jôs – yn meddwl ei fod yn ddiheuog ar ôl iddo wario cymaint o arian yn y siop
- Mynd i nifer o siopau e.e. Swyddfa'r Post
- Huw Gwastad Hir yn ei fygwth wrth roi petrol yn y car
- Cael croeso yn Yr Wylan Wen / Cyfarfod Einir yn fuan

- (ch) N = nodwedd cymeriad - ½ marc
T = tystiolaeth o'r nofel - ½ marc
Gellir gwobrwyo hyd at 1 marc am ffaith amdano

Richard – gellir cyfeirio at bwyntiau megis

Cyfrwys	Twyllo Now trwy fynd ag ef i'r Wylan Wen i'w feddwi
Twylodrus	Gweithio dan enw arall 'William Hughes' oedd yr enw a roddodd i Harri Evans
Creulon	Lladd Dwalad – unig gwmni Now
Cynllwyngar	Torri i mewn i sied Gladys / swyddfa penseiri i gael y cynlluniau
Hunanol	Cadw'r gemau – ni chafodd Harri Evans ond dwy fil o bunnoedd ganddo

Gellir sôn am nodweddion eraill sy'n berthnasol. [6]

- (d) i 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- ii 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]
- iii 1 marc am enwi'r nodwedd
1 marc am ddyfyniad cywir
2 farc am sylw sy'n trafod effaith
Os nad yw'r nodwedd a'r dyfyniad yn cytuno ni ellir rhoi marciau. [4]
- (dd) [10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau dangos ymwybyddiaeth o brif nodweddion y testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch yn eithaf da ymwybyddiaeth o nodweddion y cymeriad a'i deimladau <i>adnabyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-7	<ul style="list-style-type: none"> dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau ymgais i adlewyrchu'r testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch dangos peth dealltwriaeth o gymeriadau <i>ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> <i>dangos y gallu i sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau ymgais i gyflwyno gwaith creadigol yn seiliedig ar destun syml ychedig o fanylion am gymeriadau a digwyddiadau <i>peth ymwybyddiaeth o'r ffurf a'r angen i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> <i>ymgais i ddefnyddio iaith a chystrawen elfennol ac i atalnodi a sillafu rhai geiriau'n gywir ar adegau</i>

[40]

I Ble'r Aeth Haul y Bore?

6. (a) Tad Haul y Bore / Arweinydd Llwyth y Navaho Pwysig? Nodi 2 reswm perthnasol megis: 1 marc
2 farc
- penderfynol o frwydro yn erbyn y Cotiau Glas
 - cynrychioli barn y Navaho
 - doeth ei eiriau
 - arweinydd [3]
- (b) 2 ffaith berthnasol am 1½ yr un e.e. :
- llogi'r cynhaeaf
 - gwenwyno'r dŵr – pysgod yr afonydd
 - llogi'r tipis
 - llogi'r cynhaeaf
 - dosbarthu blancedi â'r frech wen [3]
- (c) [10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dda o'r nofel • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r nofel • <i>dangos trefn mewn rhannau o'r gwaith</i> • <i>dangos y gallu i sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y stori • <i>ymgais at ddilyniant</i> • <i>ymgais i ddefnyddio iaith a chystrawen elfennol ac i atalnodi a sillafu rhai geirau'n gywir ar adegau</i>

Gellir sôn am enghreifftiau tebyg i'r canlynol:

- y milwyr yn dechrau saethu'n syth
- saethu a thrywanu plant â chleddyfau
- saethu hen wraig yn ei cheg
- Haul y Bore yn rhedeg i achub Chiquito
- Dicks yn gwthio ei gleddyf drwy stumog Chiquito a chodi'r corff i ddangos i'r milwyr
- Treisio Haul y Bore

- (ch) N = nodwedd cymeriad - ½ marc
T = tystiolaeth o'r nofel - ½ marc

Gellir gwobrwyo hyd at 1 marc am ffaith amdano

Teg	Wrth drafod gyda Manuelito
Ffyddlon	Gofalu am yr Indiaid ar y daith i'r Bosque
Penderfynol	Penderfynol bod Dicks yn talu'r pris am ei ymddygiad
Balch	Gwisgo plu'r Indiaid

Gellir sôn am nodweddion eraill sy'n berthnasol. [6]

(d) i 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]

ii 1 marc am sylw perthnasol x 2 [2]

iii 1 marc am enwi'r nodwedd
1 marc am ddyfyniad cywir
2 marc am sylw sy'n trafod effaith [4]

Os nad yw'r nodwedd a'r dyfyniad yn cytuno ni ellir rhoi marciau.

(dd) [10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau dangos ymwybyddiaeth o brif nodweddion y testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch yn eithaf da ymwybyddiaeth o nodweddion y cymeriad a'i deimladau <i>adnabyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-7	<ul style="list-style-type: none"> dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol – trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau ymgais i adlewyrchu'r testun gwreiddiol o ran naws ac awyrgylch dangos peth dealltwriaeth o gymeriadau <i>ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> <i>dangos y gallu i sillafu, atalnodi a defnyddio elfennau gramadegol yn gywir</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau ymgais i gyflwyno gwaith creadigol yn seiliedig ar destun syml yhydigid o fanylion am gymeriadau a digwyddiadau <i>peth ymwybyddiaeth o'r ffurf a'r angen i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> <i>ymgais i ddefnyddio iaith a chystrawen elfennol ac i atalnodi a sillafu rhai geiriau'n gywir ar adegau</i>

[40]

Haen Uwch

Barddoniaeth

1. (a) Gwenallt 1 marc
Natur a Dynoliaeth 1 marc
[2]
- (b) Cynnwys y gerdd [20]

Rhaid cyfeirio at y gerdd gyfan.

Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Y chwe miliwn o goed yn cynrychioli'r Iddewon a lofruddiwyd gan y Natsïaid yn ystod yr Holocaust
- Y coed yn gofgolofnau byw i gofio am y meirw
- Nid yw'r Iddewon yn gwbl ddiuog - Iddewon hefyd wedi rhyfela a lladd dynoliaeth
- Bys Gwenallt yn pwyntio atom ni - y bomio didrugaredd ar Dresden a'r cyfeiriad at Hiroshima a Nagasaki yn ystod yr Ail Ryfel Byd
- Gwenallt yn troi yn ail hanner y gerdd i fynegi barn ar y ganrif waethaf "y fwyaf barbaraid ohonynt hwy i gyd."
- Cyfeiriad at Grist – yr unig berson perffaith i fyw ar y ddaear
- Tymhorau a newid lliw'r dail yn cynrychioli treigl amser
- Bydd dynoliaeth yn edrych 'nôl ar y gorffennol ac yn gweld nad oedd y presennol yn "llawer o Saint."

ond gellir cyfeirio at bwyntiau eraill perthnasol.

16-20	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dreiddgar o'r cynnwys • defnyddio dyfyniadau'n effeithiol • <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a chydlynus</i> • <i>gafael gadarn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda o'r cynnwys • defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol • <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i> • <i>gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cynnwys • defnyddio dyfyniadau • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y gerdd trwy gyflwyno ffeithiau perthnasol • defnyddio ambell ddyfyniad • <i>Cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> • <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg yn gywir</i>

- (c) Trafod nodweddion arddull [8]
4 nodwedd x 2 farc yr un
Ni ellir cyfeirio at yr un nodwedd ddwywaith
½ marc am enwi'r nodwedd
½ marc am ddyfynnu'r nodwedd
1 marc am drafod effeithiolrwydd

(ch)

[10]

8-10	<ul style="list-style-type: none">• dadansoddi a dangos dealltwriaeth dreiddgar o'r thema• defnyddio dyfyniadau'n effeithiol• <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynus</i>• <i>gafael gadarn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none">• dangos dealltwriaeth dda o'r thema• defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol• <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i>• <i>gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none">• dangos dealltwriaeth eithaf da o'r thema• defnyddio dyfyniadau• <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i>• <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none">• dangos ychydig o ddealltwriaeth o'r thema• defnyddio ambell ddyfyniad• <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i>• <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

[40]

2. (a) enwi'r ddwy thema ½ marc x 2 1 marc
 enwi'r cerddi ½ marc x 2 1 marc
 [2]

- (b) Disgwylir i'r ymgeiswyr ymdrin â'r ddwy gerdd yn gyfartal.
 Os bydd ymgeisydd wedi ateb ar un gerdd yn unig / cerdd amherthnasol
 10 marc yw'r uchafswm a ddyfernir. (10 x 2) [20]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dreiddgar o'r cynnwys • defnyddio dyfyniadau effeithiol • <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a chydlynus</i> • <i>gafael gadarn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda o'r cynnwys. • defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol • <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i> • <i>gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cynnwys • defnyddio dyfyniadau • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y gerdd trwy gyflwyno ffeithiau perthnasol • defnyddio ambell ddyfyniad • <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> • <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

- (c) Trafod nodweddion arddull [8]
 4 nodwedd x 2 marc yr un
 Ni ellir cyfeirio at yr un nodwedd ddwywaith
 ½ marc am enwi'r nodwedd
 ½ marc am ddyfynnu'r nodwedd
 1 marc am drafod effeithiolrwydd

- (ch) [10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dreiddgar o'r thema. • defnyddio dyfyniadau'n effeithiol • <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a chydlynus</i> • <i>gafael gadarn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dda o'r thema • defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol • <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i> • <i>gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r thema • defnyddio dyfyniadau • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dangos ychydig o ddealltwriaeth o'r thema • defnyddio ambell ddyfyniad • <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> • <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

[40]

Ac Yna Clywodd Sŵn y Môr

3. (a)

[20]

16-20	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dreiddgar o'r cymeriadau a'r berthynas rhyngddynt • defnyddio dyfyniadau'n effeithiol • <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynus</i> • <i>gafael gadarn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda o'r cymeriadau a'r berthynas rhyngddynt • defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol • <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i> • <i>gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cymeriadau a'r berthynas rhyngddynt • defnyddio dyfyniadau • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y cymeriadau • defnyddio ambell ddyfyniad • <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> • <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi, gramadeg</i>

Gellir sôn am ddigwyddiadau tebyg i'r canlynol neu rai eraill dilys:

- Meredydd wedi ei ryddhau o'r carchar ar ôl ei gyhuddo o dreisio Bethan Gwastad Hir
- Meredydd yn mynd i'r Erddig ar ei ben ei hun – cyfarfod Einir yno
- Idwal Roberts a'i wraig yno – Mrs Roberts am roi llonydd i Meredydd fod ar ben ei hun gydag Einir
- Ansicrwydd Einir – oherwydd y cyhuddiad o drais yn erbyn Meredydd
- Treulio mwy o amser yng nghwmni ei gilydd wrth i'r nofel ddatblygu
- Einir yn aros dros nos yng nghartref Meredydd - Gladys yn arswydo am hyn
- Meredydd yn rhannu ei deimladau am amgylchiadau marwolaeth ei rieni gydag Einir
- Mwynhau cwmni ei gilydd ar lan y môr
- Meredydd yn gofyn iddi ddyweddïo dwywaith cyn diwedd y nofel – Einir yn ansicr am iddi gael siom mewn perthynas flaenorol.
- Amheuaeth y ddau am Richard Jones

(b)

[10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi'n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol • ymdrin yn dreiddgar ag addasrwydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau • trafod addasrwydd arddull, techneg a'r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • disgrifio nodweddion ffurf cynllun, awyrgylch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb • dangos dealltwriaeth o arddull, techneg a'r defnydd o iaith • defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awyrgylch • cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith • defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

Gellir sôn am nodweddion megis:

- Brawddegau byrion – i gyfleu cynnwrf Gareth Hughes wrth gofio'r ddamwain
- Deialog i gyfleu ysgafnder yr olygfa
- Cyffelybiaeth "fel tân gwyllt" – Gladys
- Paragraff hir o sgwrs Gladys – gwylltineb
- Cyferbyniad "Ista?" – cwestiwn rhethregol, sioc Gladys a phwyll cymeriad Gareth Hughes
- Hiwmor Gladys

Gellir cyfeirio at nodweddion perthnasol eraill.

(c)

[10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur sy'n llwyddo i ddehongli'r testun yn dreiddgar (a threfnus) • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gadarn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur sy'n ymateb i'r testun yn fyw (a threfnus) • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael dda ar sillafu atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur (lled drefnus) gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur sy'n dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol (gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith) • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg</i>

Gellir sôn am bwyntiau tebyg i'r canlynol:

- Ei sioc ar ôl dychwelyd i Hirfaen a gweld tai Maes Ceris
- Ymweliad â'r ysbyty – rhyddhad ar ôl clywed am farwolaeth Harri Evans
- Taro Gladys yn y car – yn dilyn y sioc o weld y tai
- Y ffortiwn o emau – Dwy fil yn unig a roddodd i Harri Evans – gwerth £25 o filoedd wedi eu claddu o dan rhyw dŷ
- Cyfleu natur byrbwyll ei gymeriad a'i banig ar ôl gweld y tai

Gellir cyfeirio hefyd at unrhyw ddigwyddiadau perthnasol eraill.

[40]

I Ble'r Aeth Haul y Bore?

4. (a)

[20]

16-20	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dreiddgar o'r cymeriadau a'r berthynas rhyngddynt • defnyddio dyfyniadau'n effeithiol • <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynus</i> • <i>gafael gadarn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda o'r cymeriadau a'r berthynas rhyngddynt • defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol • <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i> • <i>gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cymeriadau a'r berthynas rhyngddynt • defnyddio dyfyniadau • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>arrddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y cymeriadau • defnyddio ambell ddyfyniad • <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> • <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi, gramadeg</i>

Gellir sôn am ddigwyddiadau tebyg i'r canlynol neu rai eraill dilys:

- Casineb Carson at Dicks o'r cychwyn "Y llofrudd hwnnw"
- Carson am ddial ar Dicks ar ôl clywed stori Quanaah am ladd Chiquito a threisio Haul y Bore
- Carson yn gwneud cwyn swyddogol yn erbyn Dicks
- Atgasedd Carson at Dicks am ddsbarthu'r blancedi â'r frech wen
- Carleton yn carcharu Kit Carson am fod yn anufudd – wynebu cwrt-marsial
- Y gwrthdaro yn y gell rhwng Carson a Carleton – gwisgo tiwnic y cadfridog a'i het
- Carson yn trefnu marwolaeth Dicks ar ddiwedd y nofel "fel oen i'r lladdfa"

(b)

[10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi'n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol • ymdrin yn dreiddgar ag addasrwydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau • trafod addasrwydd arddull, techneg a'r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • disgrifio nodweddion ffurf cynllun, awyrgylch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb • dangos peth dealltwriaeth o arddull, techneg a'r defnydd o iaith • defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awyrgylch • cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith • defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

Gellir sôn am nodweddion megis:

- Cwestiwn agoriadol sy'n cyfleu cynnwrf Chico
- Ansoddair "llaw gadarn" – dangos nad oedd ofn ar Haul y Bore
- Berf "cofleidiodd y ddau" – dangos eu cariad
- Brawddegau byrion – dangos natur benderfynol Haul y Bore
- Ailadrodd i bwysleisio ffyddlondeb Haul y Bore "Mi addewais, Chico. Mi addewais i i Manuelito"
- Cwestiwn rhethregol "Onid dyna a wnâi yntau pe bai yn ei hesgidiau hi?"
- Awyrgylch gariadus ar ddiwedd y dyfyniad

Gellir cyfeirio at nodweddion perthnasol eraill.

(c)

[10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur sy'n llwyddo i ddehongli'r testun yn dreiddgar (a threfnus) • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gadarn ar sillafu atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur sy'n ymateb i'r testun yn fyw (a threfnus) • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael dda ar sillafu atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur (lled drefnus) gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur sy'n dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol (gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith) • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg</i>

Gellir sôn am bwyntiau tebyg i:

- Ei haddewid i'w thad y byddai'n gofalu am yr henoed
- Y wageni'n wag – ond Dicks yn gwrthod gadael i'r hen wragedd deithio ynddynt
- Ceisio osgoi Dicks ar hyd y daith
- Amddiffyn Quannah
- Dicks yn dweud wrth y Cotiau Glas am ddefnyddio'r merched fel tarian
- Ei hawydd i weld Chico ar ben y daith
- Dianc ar y diwedd rhag Dicks – ei hofn yn parhau
- Cyfleu ei blinder a'i hagwedd benderfynol

Gellir cyfeirio hefyd at unrhyw ddigwyddiadau perthnasol eraill.

[40]

Y Stafell Ddirgel

5. (a)

[20]

16-20	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dreiddgar o'r cymeriadau a'r berthynas rhyngddynt • defnyddio dyfyniadau'n effeithiol • <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynus</i> • <i>gafael gadarn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda o'r cymeriadau a'r berthynas rhyngddynt • defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol • <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i> • <i>gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cymeriadau a'r berthynas rhyngddynt • defnyddio dyfyniadau • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>arrddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y cymeriadau • defnyddio ambell ddyfyniad • <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> • <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi, gramadeg</i>

Gellir sôn am nodweddion megis:

- Croeso Rowland i Frynmawr pan ddechreuodd Ellis fel gwas ifanc ar ddechrau'r nofel
- Gofalu nad oedd Huw Morris yn plagio gormod arno
- Ellis yn ofni dweud wrth Rowland pwy oedd wedi rhoi benthyg llyfrau iddo pan aeth i Frynmawr gyntaf
- Rowland yn dysgu darllen i Ellis
- Ellis yn mentro siarad â Rowland ar y daith adre o'r Brithdir am grefydd y Crynwyr
- Rowland a Marged yn penderfynu gohirio eu priodas – parchu Ellis cymaint yn dilyn marwolaeth Dorcas
- Rowland yn ei ddanfôn ef a Sinai draw gyda'r criw cyntaf i Bensusylvania i sefydlu cartref iddo ef â'i deulu yn ddiweddarach

(b)

[10]

8-10	<ul style="list-style-type: none">• dadansoddi'n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol• ymdrin yn dreiddgar ag addasrwydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd• defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none">• trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau• trafod addasrwydd arddull, techneg a'r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol• defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none">• disgrifio nodweddion ffurf cynllun, awyrgylch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb• dangos dealltwriaeth o arddull, techneg a'r defnydd o iaith• defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none">• ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awyrgylch• cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith• defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

Gellir sôn am nodweddion megis:

- Ansoddeiriau i gyfleu medd-dod Meg
- Cyffelybiaeth "fel cylllell" i gyfleu'r tensiwn yn yr ystafell
- Cyffelybiaeth "fel dyn wedi ei droi yn golofn o halen" i gyfleu sioc Rowland
- Brawddeg fer Hywel i gyfleu ei gasineb at ei chwaer Jane Owen
- Ailadrodd "Dim" i gyfleu'r newid yng nghymeriad Hywel Vaughan
- Ansoddeiriau "tawel a llonydd" i gyfleu cymeriad Jane Owen a'r elfen grefyddol yn ei chymeriad
- Brawddegau byr yn cyfleu diffyg amynedd Hywel at ei chwaer Jane
- Cwestiwn rhethregol "Pam felly mae Ifan Roberts dal yn y carchar?" – cyfleu anghredinedd Jane.

Gellir cyfeirio at nodweddion perthnasol eraill.

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur sy'n llwyddo i ddehongli'r testun yn dreiddgar (a threfnus) • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gadarn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur sy'n ymateb i'r testun yn fyw (a threfnus) • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur (lled drefnus) gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadegol</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur sy'n dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol (gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith) • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg</i>

Gellir sôn am bwyntiau tebyg i'r canlynol:

- Cariad Rowland ati'n angerddol – yn y carchar a'r llys – Rowland yn ei gwasgu ati pan ddyfarnwyd hwy i farwolaeth
- Ansicr am yr ymfudo i America – ystyried beth fyddai canlyniadau gadael Cymru
- Oherwydd ei chariad at Rowland cytunodd i ymfudo, ond er hynny, sylweddolodd beth oedd goblygiadau hynny i Gymru.
- Ei hymateb ar ddiwedd y nofel i briodas Lisa a Tomos ac Ellis a Sinai
- Geiriau olaf Marged yn y nofel wrth weld y llong yn gadael am Bensusylvania "Y golled! O y golled!"
- Cyfleu ei chariad angerddol at Rowland a'u teulu bach gan gynnwys Sian ac Ann (merched Rowland o'i briodas gyntaf)

Gellir cyfeirio hefyd at unrhyw ddigwyddiadau perthnasol eraill.

Yn Y Gwaed

6. (a)

[20]

16-20	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dreiddgar o'r cymeriadau a'r berthynas rhyngddynt • defnyddio dyfyniadau'n effeithiol • <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynus</i> • <i>gafael gadarn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda o'r cymeriadau a'r berthynas rhyngddynt • defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol • <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i> • <i>gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cymeriadau a'r berthynas rhyngddynt • defnyddio dyfyniadau • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol am y cymeriadau • defnyddio ambell ddyfyniad • <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> • <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi, gramadeg</i>

Gellir sôn am ddigwyddiadau tebyg i'r canlynol neu rai eraill dilys:

- Marek yn tawelu hunllefau Robin
- Jeff yn meddwl ei bod hi a Robin yn briod
- Robin yn hoffi edrych ar gorff Marek
- Cenfigen Robin – ar ôl dal Marek a Jeff yn caru yn y gwair yn y beudy mawr
- Robin yn claddu'r babi o dan y garreg wen
- Marek "hwyrach y bydd raid i 'mhlentyn inna alw'i dad yn Dewyrth ne rw bath felly hefyd"
- Robin yn llosgi dyddiaduron Marek ar ôl iddi farw cyn lladd ei hun
- Y meddyg yn gwybod am y ferch yn cario am fisoedd, ond a "esgorodd ar ddim"
- Dyddiadur Marek "ofn geni Fo arall"
- Robin wedi lladd ei blentyn ei hun

(b)

[10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi'n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol • ymdrin yn dreiddgar ag addasrwydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau • trafod addasrwydd arddull, techneg a'r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • disgrifio nodweddion ffurf, cynllun, awyrgylch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb • dangos peth dealltwriaeth o arddull, techneg a'r defnydd o iaith • defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awyrgylch • cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith • defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

Gellir sôn am nodweddion megis:

- Naws dawel yr agoriad yn y dyfyniad
- Cyffelybiaeth "fel caer rhyw ofidiau pell" – awgrym o'r arswyd yn y gorffennol
- Cyfres o ansodderiau i ddisgrifio corff Mared
- Hir a boddhaus – ansoddeiriau yn cyfleu cymeriad Robin yn cael boddhad ar ôl syllu ar Mared
- Brawddegau byr ac ailadrodd yn cyfleu meddyliau gwyllt Robin
- Arswyd Robin "llifodd ton o ddŵr oer" – trosiad yn cyfleu pa mor sydyn y daeth yr ofn drosto
- A theimlodd flew ei war a'i freichiau'n codi a'i groen yn symud i gyd" – ofn Robin

Gellir cyfeirio at nodweddion perthnasol eraill.

(c)

[10]

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur sy'n llwyddo i ddehongli'r testun yn dreiddgar (a threfnus) • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gadarn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur sy'n ymateb i'r testun yn fyw (a threfnus) • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael dda ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur (lled drefnus) gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos peth arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>arddangos gafael dda ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dyddiadur sy'n dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol (gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith) • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael weddol dda ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg</i>

Gellir sôn am bwyntiau tebyg i'r canlynol:

- Methiant Robin fel ffermwr – ei feio ef am golledion y fferm
- Diffyg cariad at Mared – nid oedd yn fodlon iddi fynd i Hirfryn a'i hymateb i'r newyddion ei bod yn feichiog "rhy barod i ledu dy goesa'r butan fach"
- Eisiau gwybod a oedd tad y plentyn yn perthyn i Mared
- Ei hagwedd ddiamynedd at Robin – hi oedd yn rheoli'r fferm – Robin am werthu'r gwartheg ond nid oedd hi am wneud / gorfodi Robin i fynd allan i ffermio er gwaethaf y tywydd gwael a'r ffaith ei fod newydd ddod allan o'r ysbyty
- Casáu ymwelwyr i Arllechwedd – "Jyst gwna di'n siŵr nad ydi nacw yn dŵad llawar nes na hyn 'na." (wrth sôn am Jeff)
- "Y Sais uffar!" – wrth gyfeirio at Jeff
- Cyfleu natur wyllt a byrbwyll y fam

Gellir cyfeirio hefyd at unrhyw ddigwyddiadau perthnasol eraill.

[40]

WJEC
245 Western Avenue
Cardiff CF5 2YX
Tel No 029 2026 5000
Fax 029 2057 5994
E-mail: exams@wjec.co.uk
website: www.wjec.co.uk